

Индивидуалната оценка и изслушването в Синя стая са минимален стандарт за разкриване на насилие върху деца

Малолетните жертви имат специфични нужди от защита поради уязвимостта си към вторично и повторно виктимизиране, сплашване и отмъщение

Съюзът на съдиите в България (ССБ) е партньор по [проекта INVICTUS](#), чиято цел е да се подобри оценката на нуждите на пострадалите от престъпления, насочването им към различни форми на подкрепа и предоставянето на информация на тях и техните близки по време на съдебния процес. Организации от България, Белгия, Нидерландия, Франция, Италия, Хърватска и Португалия проучват и огласяват добрите практики, които държавите от Европейския съюз са длъжни да следват по силата на [Директива 2012/29/ЕС от 2012 г.](#) за минималните стандарти относно правата, подкрепата и защитата на жертвите на престъпления. В изпълнение на проекта ССБ публикува серия от материали за реални дела, разгледани от български съдии.

Синята стая е най-използваният инструмент в България за защита на деца, които са жертви или свидетели на насилие. Към 2023 г. има 70 такива специализирани помещения, които позволяват щадящо изслушване на малолетни и непълнолетни, участващи в правни процедури. Според [методиката](#), базирана на директивата за минималните стандарти, *“целта е да се ограничи броят на разпитите и на изслушванията на деца, жертви на насилие, и деца правонарушители. Така ще се сведе до минимум виктимизиране на детето от многократното питане за едно и също нещо, което се отразява и на надеждността на показанията му. В Синята стая се извършва подготовката на детето, включваща информирането му за неговите права, предстоящите процедури и се намалява психологическото напрежение от разпита пред съдия.”*

В Директива 2012/29/ЕС се казва, че децата жертви имат специфични нужди от защита поради уязвимостта си към вторично и повторно виктимизиране, сплашване и отмъщение. За да се определи дали и до каква степен те биха могли да се ползват от специалните мерки за защита, се прави индивидуална оценка. Тя е задължителен минимален стандарт и сигурен начин да бъде разпозната жертва дори когато привидно всичко изглежда добре.

Такъв е казусът с дете, по който работят институциите във Враца през последните години, изяснен благодарение на Синята стая и изготвянето на индивидуална оценка на нуждите. Става дума за момиченце, за което още преди 8 години е констатиран риск за живота и здравето му. Първоначално то е отглеждо от баба си по майчина линия. Тъй като грижите са незадоволителни, е настанено в професионално приемно семейство с решение на районния съд за срок от една година.

В този период се появява майката на детето, чийто нов партньор го припознава, но скоро отношенията им се влошават и детето остава под грижите на мъжа. Майката изявява желание да го гледа и е пратена с направление да ползва социална услуга за повишаване на родителския си капацитет. След изтичането на направлението тя не желае да продължи и детето отново е настанено при приемни родители за една година.

Майката отново си иска детето и пак е пратена за оценка на родителския си капацитет от социалните служби. Когато детето завършва подготвителната група в детската градина, майката получава право да го отглежда: одобрени са материалните условия за детето ѝ, както и мотивацията ѝ да се грижи за него. Врачанският районен съд допуска реинтеграцията. Протичането на следреинтеграционният период при детето е проследяван до октомври 2024 г. и случаят е затворен.

Три месеца по-късно отделът за закрила на детето се самосезира поради лошите битови условия, в които детето се отглежда. Социалното проучване първоначално не установява проблеми, докато не се провежда разговор със съседите, че са видели в центъра на селото, че детето е ударено по главата от бабата, която живее в същото домакинство. Педагогическият съветник също съобщава, че е получил информация, че майката удря детето по главата на обществено място и това не е за първи път. В телефонен разговор майката отрича, след това се оправдава, че плеснала детето, понеже използвало цинични думи.

По стандартите на директивата за защита на жертвите е проведена среща с участието на прокурори и полицаи. **Прокуратурата прави проверка, но не събира данни за престъпление.** Следва предварителна оценка на потребностите и майката и детето са насочени да ползват услугите на ЦОП - Враца, където да им бъде оказана допълнителна подкрепа за преодоляване на възникнали

проблемни ситуации и за насочване на майката за осигуряване на спокойна семейна среда и сигурен дом за отглеждането на детето.

В продължение на една година майката полага старание за детето. Затова случаят е приключен в началото на 2026 г., като единствената мярка остава наблюдение за 6 месеца. Точно тогава в отдел „Закрила на детето“ постъпва сигнал от педагогически съветник, че детето е със синини на ръката. Събрани са данни, че то има рани на гърдите си, а пред възпитател споделило, че майка му го изгорила с цигара.

Тогава е проведен разговор с момичето и е установено, че е изгорено с цигара, като то заявило, че майка му го е направила нарочно, защото, докато играело с по-малката си сестра, по невнимание ритнало баба си. Майката се скарала, дръпнала блузката отпред на гърдите и изгорила момичето с цигара на две места. То описало голямата болка, която изпитало, как плакало и се опитало да обясни на майка си, че го е направило, без да иска, но тя отговорила „Мълчи!“.

Установени са и синини по лявата ръка и на лявата страна на тялото в областта на ребрата. **Детето помолило да не казват на майка ѝ, че е споделило за тези неща, „защото ще го бие“.**

Съдебен лекар издава съдебно медицинско удостоверение със заключение, че са налице следи от изгаряне от втора степен по предната повърхност на гръдния кош вдясно, както и кръвонасядания на дясна предмишница. Така е направен извод, че има риск за живота и здравето на детето. Със заповед на директора на ДСП – Враца, то е насочено в Звеното за спешен прием към ЦОП - Враца на основание чл. 27, ал. 1, чл. 25, ал. 1, т. 4 във връзка с чл. 4, ал. 1, т. 10 от ЗЗД, при условията на чл. 33, ал. 1 от ППЗЗД. Момичето е изслушано в Синя стая, където то описва насилието, което е претърпяло.

Районната прокуратура този път образува досъдебно производство по случая по чл. 187 от НК, а детето е настанено за отглеждане от професионално приемно семейство.